

Atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem

Publicēts: 25.02.2021.

Atjaunināts: 12.10.2021.

Ja tirdzniecības vietu darbinieki un pircēji ir vakcinēti (vai pārslimojuši), vai tirdzniecības pakalpojumus var turpināt sniegt tirdzniecības vietā iekštelpās?

Epidemioloģiski drošā vidē (visi tirdzniecības vietu darbinieki un visi pircēji ir ar sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu) tirdzniecības pakalpojumus var sniegt jebkurā tirdzniecības vietā iekštelpās, nosakot tādu maksimālo apmeklētāju skaitu, lai nodrošinātu ne mazāk kā 15 m² no publiski pieejamās iekštelpu platības uz apmeklētāju un tiek lietoti mutes un deguna aizsegi un nodrošināta 2 metru distances ievērošana.

Tomēr vienlaikus izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā aizliegta ir tirdzniecības pakalpojumu sniegšana tirdzniecības centros brīvdienās un svētku dienās, izņemot pārtikas veikalus (70% no sortimenta ir pārtikas preces); aptieku (tai skaitā veterinārās aptiekas), optikas veikalus, dzīvnieku barības veikalus, preses tirdzniecības vietu, higiēnas preču veikalus (70% no sortimenta ir higiēnas preces) un telekomunikācijas preču un pakalpojumu vietu darbību.

Vai tirdzniecības vietā, kas darbojas epidemioloģiski drošas vides apstākļos, atļauts ielaist vecākus ar nepilngadīgiem bērniem, ja bērniem nav sadarbspējīgs vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikāts, bet vecākiem ir?

Bērni līdz 12 gadu vecumam, kas neatbilst vakcinētas vai pārslimojušas personas statusam, epidemioloģiski drošā vidē var saņemt pakalpojumus, tostarp tirdzniecības pakalpojumus, pilnībā vakcinētas vai pārslimojušas pilngadīgas personas pavadībā. Savukārt bērniem no 12 gadu vecuma jāuzrāda testēšanas sertifikāts vai laboratorijas izziņa par pēdējo 72 stundu laikā veikta skrīninga testu ar negatīvu rezultātu.

Kādus tirdzniecības pakalpojumus var turpināt sniegt tirdzniecības vietā iekštelpās epidemioloģiski nedrošā vidē?

Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir noteikts, ka tirdzniecības pakalpojumus epidemioloģiski nedrošā vidē iekštelpās var sniegt tikai šādās tirdzniecības vietās:

- pārtikas veikalos (veikalos, kur 70 % no sortimenta ir pārtikas preces, higiēnas preces, dzīvnieku barība un preses izdevumi);
- aptiekās (tai skaitā veterinārās aptiekas);
- optikas veikalos;
- dzīvnieku barības veikalos;
- preses tirdzniecības vietās;
- higiēnas preču veikalos (veikalos, kur 70 % no sortimenta ir higiēnas preces);
- telekomunikācijas preču un pakalpojumu vietās;
- degvielas uzpildes stacijās.

Šajās tirdzniecības vietās jānosaka tāds maksimālais apmeklētāju skaits, lai vienai personai nodrošinātu ne mazāk kā 25 m² no publiski pieejamās iekštelpu platības.

PĀRTIKAS VEIKALI (70% NO SORTIMENTA IR PĀRTIKAS PRECES)

Kas ietilpst pārtikas veikalu kategorijā? Kādas preces drīkst tirgot, un vai tur ietilpst arī specializētie pārtikas veikali, piemēram, Laimas šokolādes veikals, Narvesen, Lāči, Salas konditoreja (bulciņas, cepumi utt.)?

Saskaņā ar Saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju Eiropas Kopienā (NACE klasifikators) saimnieciskās darbības veikšana, kas saistīta ar dažādu preču mazumtirdzniecību, no kurām galvenās ir pārtikas produkti, dzērieni vai tabaka, tiek klasificēta ar NACE klasifikācijas kodu 47.11 "Mazumtirdzniecība nespécializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku". Vienlaikus Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir sniegta norāde, ka ar pārtikas veikalu Rīkojuma izpratnē ir uzskatāms veikals, kur 70 % no sortimenta veido pārtikas preces, higiēnas preces, dzīvnieku barība un preses izdevumi

Nemot vērā iepriekš minēto, pārtikas veikala statusam atbilst tirdzniecības vietas, kurās tiek pārdotas preces, kas atbilst NACE klasifikatorā definētajam saimnieciskās darbības veidam ar klasifikācijas kodu 47.11, higiēnas preces, dzīvnieku barība un preses izdevumi, ja visu iepriekš minēto preču grupu īpatsvars tirdzniecības vietā veido vismaz 70% no kopējā preču sortimenta. Pārtikas veikalu kategorijā ietilpst arī specializētie pārtikas veikali.

Vai lēmums par tirdzniecības pakalpojumu ierobežošanu attiecas uz lielajiem alkoholu veikaliem?

Atbilstoši *Eiropas Parlamenta un Padomes regulas Nr. 178/2002 (2002. gada 28. janvāris), ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu* 2.pantā ietvertajai pārtikas definīcijai pie pārtikas pieder arī dzērieni. Tādēļ ir pamats uzskatīt, ka arī gadījumos, ja 70% no preču grupu sortimenta veido alkoholiskie dzērieni, šādas tirdzniecības vietas darbība atbilst pārtikas veikala statusam un iepriekš minētā tirdzniecības vieta var darboties epidemioloģiski drošā un nedrošā vidē.

Vai tirdzniecības dalībnieks drīkst pārkārtot preces plauktos, norobežot veikala daļas un daļu no precēm glabāt noliktavā vai citā klientiem nepieejamā zonā, neizvietojot tirdzniecības zālē, lai nodrošinātu, ka vismaz 70% no piedāvātā preču sortimenta apmeklētājiem veido pārtikas preces un higiēnas preces, un tādējādi varētu tikt turpināta veikala darbība arī epidemioloģiski nedrošā vidē?

Ministru kabineta rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir noteikts, ka tirdzniecības pakalpojumus epidemioloģiski nedrošā vidē var sniegt iekšējās konkrēti noteiktās tirdzniecības vietās. Rīkojumā noteiktie izņēmumi ir attiecināmi uz tirdzniecības dalībnieku, kura īstenotā saimnieciskā darbība pēc būtības ir uzskatāma par pastāvīgu un sistemātisku darbību, kas atbilst kādam no Rīkojumā minēto veikalu veidiem.

Tirdzniecības vietas īslaicīga pārstrukturizēšana (piemēram, preču sortimenta maiņa plauktos un atsevišķu preču grupu nodaļu slēgšana nolūkā vizuāli pielāgot tirdzniecības vietā realizējamo preču grozu Rīkojumā minētajās tirdzniecības vietās paredzētajām realizējamām preču grupām) uz rīkojumā noteikto darbības ierobežojumu laiku nav uzskatāma par priekšnoteikumu, lai uzskatītu, ka tirdzniecības dalībnieka īstenotā saimnieciskā darbība pēc būtības atbilst un ir pielīdzināma kādam no rīkojumā minētajiem veikalu veidiem. Tirdzniecības dalībniekam ar savu iekšējo dokumentu vai uzskaites sistēmu palīdzību kontroles brīdī jāspēj pierādīt, ka konkrētajā tirdzniecības vietā tā tirgoto preču sortimenta (jeb preču groza) īpatsvaru vismaz 70% apmērā veido pārtikas preces un higiēnas preces.

Kā veikt aprēķinu un ar kādiem dokumentiem pamatot, ka tirdzniecības vietā tirgo pārtiku ne mazāk kā 70 % apmērā no preču sortimenta, vai tirgo higiēnas preces ne mazāk kā 70 % apmērā no preču sortimenta?

Tirdzniecības dalībnieks ar savu iekšējo dokumentu vai uzskaites sistēmu palīdzību kontroles brīdī pierāda, ka tā tirgoto preču sortimenta (jeb preču groza) īpatsvaru vismaz 70% apmērā veido pārtikas preces vai higiēnas preces. Iepriekš minētais īpatsvars ir attiecināms uz preču grupu sortimentu, kas tiek tirgots konkrētajā tirdzniecības vietā, nevis uz preču apgrozījumu. Par atskaites periodu ministrija rekomendē izmantot iepriekšējās nedēļas/mēneša datus, kas tādējādi pietiekami objektīvi raksturo šā brīža situāciju tirdzniecības uzņēmumā.

Vai, lai kvalificētos kādam no iepriekš minētajiem veikalu veidiem (*veikaliem, kuros tirgo pārtiku ne mazāk kā 70% apmērā no preču sortimenta, vai veikaliem, kuros tirgo higiēnas preces ne mazāk kā 70% apmērā no preču sortimenta*), ir pieļaujams, ka

pārtikas preču un higiēnas preču sortiments kopā veido 70% no kopējā tirdzniecības vietā tirgotā preču sortimenta?

Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir noteikts, ka ar pārtikas veikalu Rīkojuma izpratnē ir uzskatāms veikals kur *70 % no sortimenta veido pārtikas preces, higiēnas preces, dzīvnieku barība un preses izdevumi*

Ņemot vērā iepriekš minēto, ja pārtikas preču un higiēnas preču grupas kopā veido vismaz 70% no kopējā tirdzniecības vietā realizējamā preču grupu sortimenta, šāda saimnieciskā darbība atbilst statusam un uz to ir attiecināmas Rīkojumā minētās epidemioloģiskās drošības prasības, t.sk. tiesības sniegt tirdzniecības pakalpojumus epidemioloģiski nedrošā vidē.

Kas ir dzīvnieku barības veikals?

Ja attiecīgajā tirdzniecības vietā realizēto preču īpatsvaru galvenokārt veido istabas dzīvnieku pārdošana vai tirdzniecība ar precēm, kas saistītas ar dzīvnieku barības nodrošināšanu, tad ir pamats uzskatīt, ka saimnieciskās darbības veids atbilst jēdzienam *dzīvnieku barības veikals*.

Saskaņā ar Saimniecisko darbību statistisko klasifikāciju Eiropas Kopienā (NACE klasifikators) saimnieciskās darbības veikšana, kas ir ietverta zem NACE klasifikācijas koda 47.76, aptver mazumtirdzniecību ar tādām preču grupām kā ziediem, augiem, sēklām, mēslošanas līdzekļiem, istabas dzīvniekiem un to barību.

Kas ir higiēnas preču veikals? Vai kosmētika ir higiēnas prece?

Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir sniegta norāde, ka ar higiēnas preču veikalu Rīkojuma izpratnē ir uzskatāms veikals, kur *70 % no sortimenta veido higiēnas preces*. Higiēnas preces pēc būtības ir preces, kuru funkcija ir nodrošināt pasākumu kopumu tīrībai un veselības saglabāšanai, savukārt kosmētika ir vairāk saistīta ar skaistumkopšanu un nav tiešā veidā saistāma ar higiēnu vai pirmās nepieciešamības precēm.

Ņemot vērā iepriekš minēto, par higiēnas preču veikalu būtu uzskatāma tirdzniecības vieta, kurā 70%no sortimenta veido higiēnas preces (iepriekš minētajā preču grupu sortimentā neiekļaujot kosmētikas preces). Vienlaikus norādāms, ka higiēnas preču veikalā 30% no kopējā preču grupu sortimenta var veidot arī citas preces, t.sk., piemēram, kosmētikas preces.

Kas ir telekomunikācijas preču un pakalpojumu vietas?

Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir noteikts, ka epidemioloģiski nedrošā vidē iekštelpās var turpināt darbību telekomunikācijas preču un pakalpojumu vietas. Pēc būtības iepriekš minētais regulējums ir attiecināms uz informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iekārtu tirdzniecības un remonta pakalpojumu sniegšanas vietām, t.i. saimniecisko darbību, kas atbilst NACE klasifikācijas kodam 47.4 "Informācijas un komunikāciju tehnoloģiju iekārtu mazumtirdzniecība specializētos veikalos" un NACE klasifikācijas kodam 95.1 "Datoru un sakaru iekārtu remonts".

Vai bankomātu, pakomātu, pašapkalpošanās dzērienu un ēdienu automātu u.tml. automatizētu klientu apkalpošanas iekārtu izvietošana, piemēram, tirdzniecības centrā arī ir uzskatāma par tirdzniecības pakalpojuma sniegšanas vietu Ministru kabineta rīkojuma izpratnē un uz to darbību ir attiecināmi darbības ierobežojumi?

Automatizētas klientu pašapkalpošanās iekārtas (piemēram, bankomāti, pakomāti, pašapkalpošanās dzērienu un ēdienu automāti) nav uzskatāmas par klasiskām tirdzniecības vietām Rīkojuma izpratnē un uz to darbību nav attiecināmi tirdzniecības dalībniekiem noteiktie darbības ierobežojumi. Piemēram, klientam nav jābūt ar sadarbspējīgu vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu, lai varētu saņemt attiecīgo pakalpojumu (piemēram, izņemt naudu no bankomāta).

Kā organizējama apmeklētāju plūsmas nodalīšana tirdzniecības centrā?

Rīkojumā par ārkārtējās situācijas izsludināšanu ir noteikts, ka tirdzniecības centra īpašnieks vai tiesiskais valdītājs organizē epidemioloģiski nedrošā vidē sniegto pakalpojumu apmeklētāju plūsmas pilnīgu nodalīšanu no epidemioloģiski drošā vidē sniegtajiem pakalpojumiem.

Rīkojumā nav noteiktas konkrētas tehniskās prasības vai risinājumi, kā būtu nodrošināma apmeklētāju plūsmas nodalīšana praksē (piem., vai jābūt konstruktīvi vai ar barjerām, norobežojošām lentām vai citiem līdzekļiem nodalitām ejām), atstājot tirdzniecības centra īpašnieka vai tiesiskā pārvaldītāja ziņā izvēles brīvību apzināt un rast konkrētai situācijai piemērotāko risinājumu atbilstoši tirdzniecības dalībnieku struktūrai un izvietojumam attiecīgajā tirdzniecības centrā. Iepriekš minētā prasība būs izpildīta, ja pēc attiecīgu drošības pasākumu ieviešanas praksē tiks organizēta (un par to varēs pārliecināties arī uzraudzības un kontroles iestādes) nodalīta apmeklētāju plūsma starp dažādām epidemioloģiskās drošības vidēm, novēršot iespējamību apmeklētājiem bez sadarbspējīga sertifikāta atrasties cituviet tirdzniecības centrā, kur tiek sniegti pakalpojumi tikai epidemioloģiski drošā vidē.

DISTANCES TIRDZNIECĪBA

Vai ir noteiktas epidemioloģiskās drošības prasības (ierobežojumi) distancetirdzniecībai?

Distances tirdzniecība kopumā ir pilnībā atļauta (bez ierobežojumiem), distances tirdzniecības ietvaros jebkurš iedzīvotājs var iegādāties jebkādas preces. Tomēr tiek paredzēti noteikumi distancē pasūtīto preču izsniegšanai tirdzniecības vietās. Proti, tirdzniecības vietās, kas darbojas epidemioloģiski drošā vidē, ar distances saziņas līdzekļiem iegādāto preču izsniegšana tiek organizēta, nodrošinot atsevišķu apmeklētāju plūsmu, kas pilnībā tiek nodalīta no epidemioloģiski drošā vidē sniegtajiem pakalpojumiem un ar atsevišķu ieeju no ārtelpas, vai arī izsniedzot preces ārpus telpām.

Kas ir distances līgums?

Distances līgums ir patērētāja un pārdevēja vai pakalpojuma sniedzēja vienošanās, ko tie noslēguši, vienlaikus neatrodoties vienā un tajā pašā vietā, bet līdz līguma slēgšanas brīdim un līguma slēgšanas brīdī izmantojot vienu vai vairākus distances saziņas līdzekļus, kā arī organizētu preču pārdošanas vai pakalpojumu sniegšanas shēmu. Par distances saziņas līdzekļiem uzskatāmi tālrunis, tīmeklis, elektroniskais pasts, televīzija, fakss, katalogs, presē publicētās reklāmas, kurām pievienots pasūtījuma kupons, un citi informācijas nosūtīšanas un pārraidīšanas distances līdzekļi.

Kāds normatīvais akts regulē distances tirdzniecību?

Distances tirdzniecību regulē Patērētāju tiesību aizsardzības likums, Informācijas sabiedrības pakalpojumu likums un Ministru kabineta 2014.gada noteikumi Nr.255 "Noteikumi par distances līgumu". Minēto normatīvo aktu uzraudzību veic Patērētāju tiesību aizsardzības centrs.

Kādas prasības ir jāievēro interneta veikaliem vai pasūtot preces pa e-pastu?

Organizējot distances līgumu slēgšanu interneta veikalā vai izmantojot elektronisko pastu, pārdevējam ir pienākums nodrošināt šādu obligāti sniedzamu pirmslīguma informāciju un līguma noteikumus:

pārdevējs - juridiskajām personām pārdevēja nosaukums, reģistrācijas numurs, juridiskā adrese, faktiskā adrese, ja atšķiras no juridiskās, fiziskās personas vārds, uzvārds, adrese;

saziņas līdzeklis - tālrunis, elektroniskā pasta adrese vai cits individuālās saziņas līdzeklis saziņai saistībā ar distances līgumu;

prece - informācija par preces galvenajām īpašībām;

cena - informācija par preces galīgo cenu (iekļaujot nodokļus);

līguma izpildes un apmaksas kārtība - piegādes noteikumi, veidi, maksa;

apmaksas līdzekļi, kārtība;

atteikuma tiesības - atteikuma tiesību izmantošana termiņš un kārtība, atteikuma veidlapa(paraugus skatīt);

atgādinājums par patērētāja likumīgajām tiesībām;

informācija par ārpustiesas strīdu risināšanas iespējām;

citi līguma noteikumi, kuriem konkrētajā gadījumā ir saistošs raksturs.

Noslēdzot distanču līgumu, proti, pieņemot patērētāja veiktu distanču pasūtījumu, iepriekš minētā informācija uzskatāma par distanču līguma noteikumiem. Šo informāciju pārdevējam ir pienākums izsniegt patērētājam ne vēlāk kā preces piegādes brīdī uz pastāvīgā informācijas nesēja, piemēram, izdrukātā veidā, nosūtot uz elektroniskā pasta adresi vai citu individuālās saziņas līdzekli, piemēram, nosūtot līguma noteikumus saturošu datni uz Facebook Messenger, Whatsapp vai tml.

Kādas prasības ir jāievēro, pasūtot preces pa tālruni (zvanot)?

Ja distanču līguma noslēgšanai tiek izmantots tālrunis (ierobežots saziņas līdzeklis), piedāvājuma izteikšanas un pasūtījuma veikšanas laikā pārdevējam ir pienākums patērētājam sniegt vismaz šādu informāciju:

pārdevēja nosaukums, vārds, uzvārds;

prece - informācija par preces galvenajām īpašībām;

cena - informācija par preces galīgo cenu (iekļaujot nodokļus);

piegāde – piegādes veids, termiņi, kārtība;

apmaksas - apmaksas kārtība;

atteikuma tiesības – patērētāja tiesības izmantot atteikuma tiesības 14 dienu laikā no preces piegādes dienas.

Pēc distanču līguma noslēgšanas, izmantojot tālruna saziņu, ne vēlāk kā līdz preces piegādes brīdim, pārdevējam ir jāsniedz uz pastāvīgā informācijas nesēja visa informācija par distanču līguma noteikumiem (tādā apmērā un veidā, kā tas ir interneta veikala pirkuma gadījumā, skatīt augstāk).

<https://www.em.gov.lv/lv/atbildes-uz-biezak-uzdotajiem-jautajumiem>